

Korte toegankelijke informatie over de Dyslexieverklaring

Een dyslexieverklaring is een verkorte weergave van het diagnostisch onderzoek waaruit blijkt dat bij een leerling dyslexie is vastgesteld. De dyslexieverklaring beschrijft op grond waarvan de diagnose dyslexie is gesteld, wat mogelijke verklaringen zijn en welke ernstige belemmeringen de leerling ondervindt bij het volgen van onderwijs en/of bij het functioneren in de samenleving. Daarnaast geeft de dyslexieverklaring aan welke behandeling, materiële voorzieningen, begeleiding en compensaties/dispensaties ten tijde van het onderzoek in het onderwijs noodzakelijk zijn.

Lees en spellingsproblemen

Bij dyslexie kunnen zowel lees- als spellingsproblemen voorkomen, maar deze komen ook los van elkaar voor. Voor de vaststelling van dyslexie dienen er altijd *tenminste* ook leesproblemen te zijn, maar niet noodzakelijk zeer ernstige leesproblemen.

Spellingsproblemen in combinatie met een gemiddelde of goede technische leesvaardigheid zijn niet voldoende om de diagnose dyslexie te stellen en dus ook niet om een dyslexieverklaring af te geven, noch ten behoeve van toegang tot (vergoede) zorg, noch ten behoeve van extra ondersteuning/middelen in het onderwijs. Wanneer er alleen spellingsproblemen zijn, zal de leerling intensieve spellingstraining moeten krijgen in het onderwijs.

NB: het ontbreken van een dyslexieverklaring betekent dus niet dat een kind geen lees- en/of spellingsproblemen ondervindt, en ontslaat een school niet van de plicht in dat geval ondersteuning te bieden. Ook kinderen die geen recht hebben op (vergoede) zorg hebben wel recht op hulp en faciliteiten binnen het onderwijs, zoals verlenging van tijd en gebruik van compenserende middelen .

Definitie van dyslexie

Binnen het veld is overeenstemming over de volgende wetenschappelijk onderbouwde definitie van dyslexie: ***Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en/of vlot toepassen van het lezen en/of het spellen op woordniveau.***

Deze definitie is bewust beschrijvend. In de definitie zijn niet opgenomen: oorzakelijke factoren (want nog niet onomstotelijk bewezen), verwijzingen naar belemmeringen (want te variabel en persoonsafhankelijk) en discrepantie met andere cognitieve vaardigheden (want irrelevant gebleken voor de cognitieve problematiek van dyslexie).

De dyslexieverklaring

Voor een dyslexieverklaring zijn drie zaken van belang:

- de inhoud van het psychodiagnostisch rapport dat de basis vormt van de dyslexieverklaring
- de deskundigheid van de professional die bevoegd is de verklaring af te geven
- de geldigheidsduur van de dyslexieverklaring.

De inhoud van het psychodiagnostisch rapport

Op basis van wetenschappelijk onderzoek is er in het veld overeenstemming over de wijze waarop de diagnose dyslexie moet worden gesteld. In het psychodiagnostisch rapport dat ten grondslag ligt aan de dyslexieverklaring wordt in elk geval aandacht besteed aan de volgende zaken.

Onderkennende diagnose (classificatie)

Genoemd wordt de onderkenning in termen van de stoornis die beschreven staat in de definitie. In concrete termen wordt aangegeven in welke mate is voldaan aan de criteria achterstand en didactische resistentie, op basis van COTAN-goedgekeurde betrouwbare en valide instrumenten en procedures. Aangegeven wordt ook dat de lees- en/of spellingproblemen niet in beslissende mate het gevolg zijn van lichamelijke factoren (zoals ziekte, verstandelijke of zintuiglijke handicaps), psychosociale factoren of omgevingsfactoren (zoals gebrekkig onderwijs, socio-economische status, culturele achtergrond of taalachterstand.. De onderkennende diagnose zegt niet meer dan dat er sprake is van een neurocognitieve stoornis (dyslexie) op basis van tenminste ook kindgebonden factoren.

Verklarende diagnose (grondslag)

Uitspraken worden gedaan over de individu-gebonden cognitieve factoren en eventueel de onderliggende factoren die de lees- en spellingsproblemen verklaren. De uitspraken zijn op een navolgbare wijze onderbouwd met gegevens die zijn verkregen met betrouwbare en psychodiagnostische instrumenten en procedures.

Indicerende diagnose (aanpak, samenhang andere stoornissen, belemmeringen)

Het rapport bevat informatie over de specifieke pedagogisch-didactische behoeften van deze leerling die met de stoornis

samenhangen en de concrete belemmeringen die deze leerling daarvan ten tijde van het onderzoek ondervindt en de eventuele co-morbiditeit voor zover van belang voor de aanpak. Aangegeven wordt dat de onderwijsbelemmeringen niet zijn op te lossen door verwijzing naar een lager niveau van (speciaal) onderwijs, maar vragen om nader te noemen specifieke maatregelen of faciliteiten.

De vorm en geldigheidsduur van de dyslexieverklaring

Onder verwijzing naar de psychodiagnostische rapportage kan de dyslexieverklaring op zichzelf betrekkelijk kort zijn. Omdat dyslexie een stoornis is met een structureel karakter, is de geldigheidsduur van de dyslexieverklaring in principe onbepaald., zoals de onderkende diagnose in het onderliggende rapport. Op een vergelijkbare wijze zijn de aanbevelingen om tegemoet te komen aan de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling direct verbonden met de indicerende diagnose. De geldigheidsduur van psychodiagnostische rapportage is maximaal twee jaar. Daarmee loopt ook de geldigheid af van het inhoudelijk deel van de dyslexieverklaring.

De vakbekwaamheid en deskundigheid van de professional

Gezien de inhoud van de dyslexieverklaring kan deze alleen worden afgegeven door diagnostisch geschoolde professionals. De beroepsverenigingen van psychologen en orthopedagogen zijn sinds jaar en dag van mening dat de kwaliteit voldoende gegarandeerd wordt door het dyslexieonderzoek voor te behouden aan psychologen en orthopedagogen die beschikken over een beroepsregistratie op postmasterniveau (Gezondheidszorgpsycholoog BIG, Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP/SKJ of Orthopedagoog-Generalist NVO/SKJ)¹. De uitzending van RamBam heeft op pijnlijke wijze de onhoudbaarheid van deze stelling blootgelegd. Het Nationaal Kwaliteitsinstituut Dyslexie² houdt in zijn deelnemersregister bij welke specifieke nascholing professionals op het gebied van leerstoornissen en daarmee samenhangende onderwijsbelemmeringen volgen. Daarbij is de visitatiesystematiek zo uitgewerkt, dat het NKD in staat voor de kwaliteit –in alle opzichten- van dyslexieverklaringen die door zijn deelnemers worden afgegeven.

Bron: Stichting Dyslexie Nederland (www.stichtingdyslexienederland.nl)

---

¹ Met de komst van de Jeugdwet is voor het jeugddomein een nieuw onafhankelijk Kwaliteitsregister Jeugd geopend, waarin ook psychologen en pedagogen op dit postmasterniveau zijn geregistreerd. Registerhouder is de Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ)

² Het is de bedoeling dat het Kwaliteitsinstituut Dyslexie (KD) en het Nationaal Referentiecentrum Dyslexie (NRD) nog dit jaar samen overgaan in het Nationaal Kwaliteitsinstituut Dyslexie. (NKD).